

Lisätiedot:

yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, puh. 050 304 1234
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastusvaliokunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arvioinnin tulokset esitetään arviointikertomuksessa. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastusvaliokunta on käsitellyt vuoden 2022 arviointikertomusluonnosta kokouksissaan 13.4., 27.4., 11.5. sekä 16.5.2023. Tarkastusvaliokunta on 24.5.2023 § 23 hyväksynyt ja allekirjoittanut tarkastusvaliokunnan arviointikertomuksen vuodelta 2022 ja päättänyt saattaa sen kaupunginvaltuustolle tiedoksi. KV on kokouksessaan 19.6.2023 § 31 merkinnyt arviointikertomuksen tiedoksi.

Tarkastusvaliokunnan hyväksymä arviointikertomus avautuu seuraavasta linkistä:

[2023378-3-27858.PDF \(oncloudos.com\)](https://oncloudos.com/2023378-3-27858.PDF)

Tarkastusvaliokunta toteutti vuoden 2022 arvioinnin valtuustokaudelle 2021–2025 laatimansa arviointisuunnitelman ja vuoden 2022 arvioinnin työohjelman mukaisesti. Arvioinnin painopistealueena vuonna 2022 oli sosiaali- ja terveystoimi.

Tarkastusvaliokunnan arviointityö perustui kaupungin tilinpäätökseen 2021 sekä talousarvioon 2021 ja taloussuunnitelmaan 2021–2023. Lisäksi tarkastusvaliokunta perehtyi kaupunginhallituksen ja valiokuntien pöytäkirjoihin sekä muihin selvityksiin. Tarkastusvaliokunta kuuli kaupungin viranhaltijoita, työntekijöitä ja Kaunis Granin päätoimittajaa.

Vuoden 2022 tilinpäätös oli viimeinen, joka sisälsi sosiaali- ja terveystoimen palvelut ja 17 %:n kunnallisveroasteen verotulot Kauniaisissa. Myös pelastustoimi siirtyi osaksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta. Vuodesta 2023 alkaen kunnallisvero on 4,36 % ja valtionosuudet ovat iso osa kaupungin taloutta aiemman 0-5 % tason sijaan.

Verotulojen ja valtionosuuksien suhde muuttui siis sote-uudistuksen yhteydessä merkittävästi. Jatkossa kaupungin talous on riippuvainen valtion rahoituksesta, joka tulevina vuosina saattaa muuttua.

Seuraavassa käsitellään arviointikertomuksen huomioita yhdyskuntatoimen tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta, jotka tarkastusvaliokunnan arvion mukaan eivät ole edenneet, joiden raportoinnissa on puutteita tai joihin kohdistuu kysymyksiä.

Strategisten tavoitteiden vuositoimenpiteiden toteutuminen vuonna 2022

Strateginen tavoite 2.5. Kaupungintalon alueen kaavamuutosprosessi saadaan päätökseen valtuustokauden aikana.

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

Kaavamuutosehdotuksen päätöksenteko on edelleen kesken.

- **Kommentti:** Kaavamuutosehdotus on laadittu ja saatettu päätöksentekoon, mutta palautettu valmisteluun. Yksimielisen ratkaisun aikaan saamiseen ei ole löytynyt edellytyksiä, ja hanke on siirtynyt uudelle valtuustokaudelle ja sisällytetty kaupungin strategiassa kaupunkisuunnittelun kärkihankkeisiin. Ennen varsinaisen kaavaprosessin jatkamista on syytä selvittää periaatteet, joiden pohjalta kaavoitusta jatketaan. Tämä periaatevalmistelu tuodaan päätöksentekoon syksyn 2023 aikana.

Strateginen tavoite 3.1. Kaupunkirakennetta kehitetään maankäytön ja asumisen kehityskuvan mukaisesti Kauniaisten identiteettiä vahvistaen.

Tarkastusvaliokunta huomauttaa vuositavoitteista, jotka eivät ole edenneet tai joiden raportoinnissa on puutteita:

- *Kolme suojelua sisältävää kaavaa käsittelyssä, mutta ei yhtään uutta suojelukohdetta kaavoituksessa.*
- *Kauniaisten rakennusinventoinnin päivitystyötä ei ole vielä aloitettu.*
- *Puustokatselmuksia 83 kpl 2022 (82 kpl 2021, 102 kpl 2020). Vuoden 2022 tavoitemäärä puuttui.*
- *Vieraslajien aktiivinen torjunta (13 torjuttavaa kasvilajia, havaittu 24 lajia ja 2 torjuttavaa eläinlajia, havaittu 3 lajia). Tavoitteen toteutumista ei ole raportoitu.*
- *Pölyttäjäkasvien määrä lisääntyy hoidettavilla viheralueilla (lajivalinnat ja hoito). Aiemmin matalaksi leikattuja nurmialueita hoidetaan niittyinä 1,3 ha. Tavoitteen toteutumista ei ole raportoitu.*
- *Luonnonhoitosuunnitelman toimenpiteiden seuranta. Tavoitteen toteutumista ei ole raportoitu.*

Kommentti:

- *Kaavoituksen suojelukohteet perustuvat usein kaavamuutostarpeeseen, jolloin suojelu otetaan huomioon ja käsittelyyn yhteistyössä kiinteistönomistajan kanssa.*
- *Laajan työohjelman ja sen lisäksi aikatauluun sidottujen lausuntopyyntöjen sekä henkilöstövajeen seurauksena rakennusinventoinnin päivitystyötä ei ole toistaiseksi pystytty käynnistämään.*
- *Myös puustokatselmusten määrä on riippuvainen niiden tarpeesta ja tilaamisesta, jolloin niiden määrään ei ole tarkoituksenmukaista asettaa tavoitetta, vaan määrää seurataan yhtenä indikaattorina viherympäristön muutokselle.*
- *Vieraslajien torjunnassa toimitaan tilanteen mukaan: maassa olevan siemenpankin ja juurenkappaleiden vuoksi, sekä eläinten liikkumisen vuoksi lajeja ei voi kokonaan hävittää, mutta torjuttavien lajien esiintymät torjutaan sitä mukaa, kun niitä ilmenee.*
- *Pölyttäjäkasvien lajivalikoimaa tai hyönteisten määrää ei ole tutkittu, mutta tavoitetta toteutetaan vaikuttamalla myönteisesti niiden olosuhteisiin ja mahdollisuuksiin lisääntyä. 1,3 hehtaarin alalla kyseisillä alueilla kasvavat luonnon kukkakasvit pystyvät*

saavuttamaan kukintavaiheen, mikä tarjoaa ravintoa pölyttäjähönteisille.

- Luonnonhoitosuunnitelmassa esitettyjen kaupungin metsäalueiden puuston määrää ja laatua seurataan kymmenvuotiskausittain päivitettävässä suunnitelman metsäkuvioiden selostusosiossa. Luonnonhoitosuunnitelman mukaisesti lahopuun määrää lisätään metsäalueilla. Myös tämä laskennallinen määrä tarkastetaan joka kymmenes vuosi, kun uusi luonnonhoitosuunnitelma laaditaan. Kauniaisissa ei ole talousmetsää, joten ei ole hakkuiden kuutioseurantaa. Metsistä kaadetaan useimmiten vain yksittäisiä runkoja tonttien ja kävelyteiden varsilta turvallisuussyistä. Tavoite on, että kaatoja olisi mahdollisimman vähän.

Strateginen tavoite 3.2. Kauniainen edistää kestävästä kehitystä.

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

- *Pyöräilyverkoston mittaaminen / km ja talvireitit / km, tavoite ei ole toteutunut. Työ jatkuu 2023.*

Kommentti: Laajan työohjelman, aikatauluun sidottujen tehtävien sekä henkilöstövaihdosten ja -vajeen seurauksena pyöräilyverkoston kehittämistyö on toistaiseksi kesken.

Strateginen tavoite 3.3. Seudulliset MAL-asuntotuotantotavoitteet toteutetaan

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

- *Tavoite (keskimäärin 80 asuntoa/vuosi) alittui, valmistuneita asuntoja oli 16 kpl.*

- *Asukasluvun kehitys -1,07 % (-111 asukasta)*

Kommentti: MAL-asuntotuotantotavoitteiden seurannassa ei ole mielekästä tarkastella yksittäisiä vuosia, sillä etenkin Kauniaisissa valmistuneiden asuntojen määrien vaihtelu vuositasolla on merkittävää. Edellisvuonna 2021 tavoite ylittyi, valmistuneita asuntoja oli 121 kpl. Tästä syystä tavoitteessakin puhutaan keskimääräisestä asuntotuotannosta vuosittain. Mittaristossa on mukana asukasluvun kehitys vuositasolla 5 vuoden keskiarvon mukaan.

Strateginen tavoite 5.4. Kiinteistöt ja kalusto kunnossa ja käytössä

Tarkastusvaliokunnan arviointi:

- *Kaupungin ja Granillan omistamien kiinteistöjen ja maa-alueiden kiinteistökehityksestä ja pitkäaikaisesta tuottopotentialista laadittavan ulkopuolisen selvityksen laatimisesta ei ole raportoitu.*

Kommentti: Asian valmistelu on edennyt kuluvana vuonna. Mm. toimeksianto on määritetty ja tarjouspyyntökierros järjestetty. Selvitystyö on käynnistymässä.

Muu yhdyskuntatoimen toiminnan arviointi

Ote arviointikertomuksesta:

Tarkastusvaliokunta toteaa, että yhdyskuntatoimi on huolehtinut hyvin kaupungin siististä ja viihtyisästä yleisilmeestä. Talvella auraus on toiminut

moitteettomasti ja saanut kaupungin asukkailta paljon kiitosta. Kesäisin runsaat ja kauniit kukkaistutukset ilahduttavat kaupunkilaisia ja vierailijoita.

Tarkastusvaliokunnan havainnot ja tarkentavat kysymykset kohdistuivat tällä kertaa ympäristötoimen tulosalueelle.

Ote arviointikertomuksesta:

Kaupungin pitkän aikavälin tavoite on 60 % kasvihuonekaasujen päästövähennys vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 ja saada Kauniainen vuoteen 2035 hiilineutraaliksi. Kauniaisten uuden kaupunkistrategian 2023–2030 tavoitteena on hiilineutraalius 2030. Tämä edellyttää mm. luopumista fossiilisten polttoaineiden käytöstä. Tavoitteen saavuttamiseksi on myös saatava kaupunkilaiset mukaan energiataloksiin.

Miten kaupunki kannustaa ja tukee asukkaitaan tavoitteen toteutumisessa?

Kommenttina nostoja tiedottamisen suunnitelmista:

- Strategiaviestintä
- Ilmasto- ja ympäristöasioiden viestintätiimi tulee toteuttamaan viestinnällisiä toimenpiteitä kuntalaisten kannustamiseksi tulevaisuudessa (esim. kaupungin energiatehokkuus PTS:stä esimerkkejä)
- Kaupungin ympäristötoimi yhdessä HSY:n ilmastoinfon kanssa järjestää tiedotusta ja koulutusta myös kauniaislaisille (esim. energia- asiantuntijakoulutuksia)
- On pilotoitu mm. Liikuntatoimen kirppistoimintaa kaupungintalolla
- Ohjeistuksissa kaupunkilaisille esimerkiksi puuasioissa tuetaan ilmastomyönteisiä toimenpiteitä.
- Kestävän liikkumisen tavoitteet ja toimenpiteet
- Koulujen kestävän kehityksen hankkeet ja Fiksusti kouluun -ohjelma

Ote arviointikertomuksesta:

Vuonna 2021 avattiin nettisivut www.hiilineutraaligrani.fi päästövähennysten ja niiden aikaansaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden seuraamiseksi. Hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi on kaupungin kiinteistöissä tehty useita toimenpiteitä. Suurin päästövähennyksiin vaikuttava tekijä on kiinteistöjen lämmitys ja energiankulutus. Vuonna 2022 kiinteistöjen sähkönkulutus väheni 3,5 % ja kaukolämmön kulutus väheni 5,8 %.

Tiedottaminen ympäristöasioista ja hiilineutraalisuustavoitteista sekä keinoista, kuinka niihin päästään on tärkeää. Tarkastusvaliokunta suosittelee tiedottamisen tehostamista kaupunkilaisille.

Kommentti:

- Ilmasto- ja ympäristöasioiden viestintätiimin kautta tuodaan esiin laajemmin eri toimialojen toimenpiteitä ja tavoitteita.
- Seuranta- ja raportointijärjestelmä Ilmastovahti tullaan liittämään Kauniainen.fi ja Hiilineutraaligrani -sivustoille.
- Hiilineutraaligrani -nettisivujen ja sosiaalisen median ylläpito huomioiden myös nuorten käyttämät mediat.

Ote arviointikertomuksesta:

Pääkaupunkiseudun EU:n ympäristödirektiivin mukainen meluselvitys 2022 valmistui. Selvitys on tehty Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien sekä Väyläviraston yhteistyönä. Kauniaisten kaupungin yli 55 desibelin alueella asuu noin 3 200 asukasta. Kauniaisten kaupungin 10 200 asukkaasta noin 2 400 (24 %) altistuu katu- ja maantieliikenteen aiheuttamaan yli 55 dB päivä-ilta-yö - melutasolle ja noin 800 (8 %) altistuu rautateiden yli 55 dB päivä-ilta-yö - melutasolle.

Miten kaupunki voi vähentää haitallista melutasoa?

Kommentti:

- Kaupungin ympäristönsuojelumääräyksistä löytyy määräyksiä myös melun ja värinän torjuntaan. Määräykset sitovat kaikkia - kaupungin alueella toimivia asukkaita, yrityksiä ja muita, joiden toiminnasta voi aiheutua ympäristön pilaantumista.
- EU:n ympäristödirektiivin vuoden 2022 meluselvityksen pohjalta kaupunkien tulee koota meluntorjunnan toimintasuunnitelmia. Kuten edellisellä toimintakaudella, Espoo ja Kauniainen tekevät taas yhteisen suunnitelman. Kokoamistyö alkaa syksyllä 2023 ja suunnitelma tulee olla valmis 7/2024 mennessä. Edellinen meluntorjunnan toimintasuunnitelma oli voimassa vuosina 2018–2022.

Alla esimerkkejä siitä, miten kaupunki suoraan tai yhteistyökumppaniensa kautta on mukana edistämässä meluntorjuntaa alueellaan.

Rakennusten meluntorjunta

- Uuden asutuksen meluntorjuntaan kiinnitetään entistä enemmän huomioita jo kaavoitus- ja rakennuslupaprosessin aikana. Jos rakennukset ovat riittävän isoja, on yleensä mahdollista sijoitella ne siten, että joka rakennukselle tulee hiljaisia ulkosivuja. Kun rakennukset muodostavat yhtenäisen melumuurin, piha-alue ja asuntojen parvekkeet voidaan sijoittaa rakennusten suojaiselle puolelle. Yksittäisistä pienistä taloista ei saada tehokasta meluestettä, joten pientaloalueet tai muutoin väljästi rakennetut alueet ovat arkoja melulle. Melulle arkaa aluetta voidaan suojata myös sijoittamalla sen ja melua aiheuttavan väylän väliin yhtenäisen suurten rakennusten rivi. Meluesteen teho perustuu ennen kaikkea sen yhtenäisyydelle, mikä on pientalojen suojaamisessa haaste, mutta pientaloalueellakin melutasoa voidaan alentaa rakennusten sijoittelulla ja aidoilla. Koska pientaloalueilla syntyy vain vähän liikennemelua, vähäisempikin melusuojaus saattaa riittää. Autotalleja ja muita ulkorakennuksia voidaan sijoittaa tontin kadunpuoleiselle sivulle melusuojausiksi. Jos pientalotontti aidataan tien suuntaan, aita voidaan toteuttaa niin, että se toimii meluesteenä. Myös itse talo voi suojata takanaan olevaa pihaa melulta.
- ”Liikennemelun torjunta - Neuvoja kiinteistöjen omatoimiseen meluntorjuntaan” –oppaan (pks) avulla asukkaita ja erityisesti rakentajia ohjeistetaan omatoimiseen meluntorjuntaan.

Sähköinen liikenne

- Osana Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymää (HSL) Kauniaistenkin on mukana edistämässä päästötöntä joukkoliikennettä mm. sähköbussien muodossa. Hiljaisina ja tasaisina ajoneuvoina sähköbussit eivät aiheuta melua ja tärinää kuten vastaava dieselkalusto. Tällä hetkellä 34 % HSL:n bussikalustosta ovat sähköbusseja.
- Kaupunkien omat autot, työkoneet ja pienkoneisto vaihdetaan mahdollisuuksien mukaan sähköisiin versioihin.

Matalampien ajonopeuksien edistäminen

- Kauniaisten alueella on vuonna 2019 alennettu ajonopeuksia osalla pääväyliä 10 km/h. Keskinopeuksien laskeminen esim. 10–20 km/h vähentää melutasoa 2–4 dB raskaiden ajoneuvojen määrästä riippuen. Kolmen desibelin aleneminen melutasossa vastaa karkeasti ottaen liikennemäärän vähenemistä puoleen.
- PKS Nastarengaskampanja, seuraava 11/23 (teemana ilmanlaatu ja melu)

Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen (kestävä liikkuminen)

- Liikenteen kokonaismäärän vähentäminen on kestävin tapa vaikuttaa melulähteisiin. Tämä edellyttää muutoksia ihmisten liikkumistottumuksissa. Näihin kuuluvat säännöllisesti tehtyjen matkojen määrä, niiden pituus ja valitut kulkutavat. Liikkumistottumukset ovat pitkälti seurausta maankäytön ja liikenneverkon kokonaisuudesta, vaikka myös liikenteen ohjauksen keinoin näihin pystytään vaikuttamaan.
- Kaupunki edistää kestävästä liikkumisesta rakentamalla ja ylläpitämällä kävely- ja pyöräilyinfraa. Kaupunkiradan yhteydessä radan varteen rakennetaan pyöräbaana sekä pyöräpysäköinti-infraa.

Melusteiden rakentaminen

- Tulevan kaupunkiradan ratasuunnitelmassa on arvioitu, että radan myötä junaliikenteen liikennemäärät ja liikennöinti nopeudet tulevat kasvamaan. Laskennallisen meluselvityksen tulosten perusteella ennustetilanteessa melutasot kaupunkiradan vaikutusalueella kasvaisivat noin 3–6 dB nykytilannetta korkeammiksi. Radan varrelle tullaan tämän takia rakentamaan melusteita n. 5 kilometrin matkalle Kilon, Kauniaisten, Koivuhovin ja Kaukalahden alueilla.

Yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju:

Valiokunta hyväksyy selvityksen tarkastusvaliokunnan vuoden 2022 arviointikertomuksessaan esiin nostamista havainnoista yhdyskuntatoimen toimialan osalta ja lähettää sen edelleen KH:lle, joka kokoaa koko kaupungin lausunnon.

Päätös:

Pätösehdotus hyväksyttiin.

Jakelu:

Kaupunginhallitus